

6. Головка Л. Шляхи реформування Державної кримінально-виконавчої служби України [Електрон. ресурс] / Л. Головка. – Режим доступу: <http://zakon.com/novosti/1665-shlyaxi-reformuvannya-derzhavnoyi-kriminalno.html>.

7. Калачник Н. Пенітенціарна система України – шляхом перетворень [Електрон. ресурс] / Н. Калачник. – Юридичний журнал. – 2010. – №7. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3571>

8. Уляниченко О.В. Економіко-правові особливості регулювання суспільно-корисної праці засуджених в Україні [Електрон. ресурс] / О.В. Уляниченко. – Режим доступу: http://congressworld.com.ua/blog_article.php?id=7.

9. Загальна характеристика Державної кримінально-виконавчої служби України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/628075>.

10. Жук І.Л. Сутність, показники та критерії ефективності праці засуджених в пенітенціарних установах України / І.Л. Жук, О.М. Неживець. – Юридичний вісник. – 2011. – 1(18). – С. 88–91.

11. Гончаренко О.Г. Взаємодія державної кримінально-виконавчої служби України та служби зайнятості: вітчизняний та закордонний досвід / О.Г. Гончаренко. – Економіка і управління. – 2014. – №1. – С. 91–97.

УДК 338.24.021

В.Ю. ХУДОЛЕЙ,

д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту організацій, Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Юрія Бугая, Є.І. БІРЮКОВ,

аспірант, Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Юрія Бугая

Визначеність детермінант та діагностика результатів економічної діяльності підприємств в Україні

Визначено та обґрунтовано шість етапів провадження економічної діагностики результатів діяльності підприємств в умовах ресурсних обмежень. Розкрито та сформульовано пріоритетні завдання і принципи діагностування виробничо-господарської, фінансово-економічної, інноваційно-інвестиційної та системно-універсальної діяльності виробничо-економічних систем, деталізованих за використання базових положень теорії систем та структурно-інформаційної теорії надійності складних систем.

Ключові слова: економічна діагностика; результативність діяльності підприємств; критерії оцінювання-прогнозування.

В.Ю. ХУДОЛЕЙ,

д.э.н., доцент, профессор кафедры менеджмента организаций, Международный научно-технический университет им. академика Юрия Бугая, Е.И. БИРЮКОВ,

аспирант, Международный научно-технический университет им. академика Юрия Бугая

Определение детерминант и диагностика результатов экономической деятельности предприятий в Украине

Определены и обоснованы шесть этапов реализации экономической диагностики результатов деятельности предприятия в условиях ресурсных ограничений. Раскрыты и сформулированы приоритетные задачи и принципы диагностирования производственно-хозяйственной, финансово-экономической, инновационно-инвестиционной и системно-универсальной деятельности производственно-экономических систем, которые детализированы авторами с использованием базовых положений теории систем и структурно-информационной теории надежности сложных систем.

Ключевые слова: экономическая диагностика, результативность деятельности предприятий, критерии оценивания-прогнозирования.

V. KHUDDOLEI,

PhD in economics, Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University, E. BIRIUKOV,

graduate student Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University

Definiteness of determinants and diagnostics of Ukrainian enterprises economical performance

Identified and justified the six steps in the realization of economic diagnostics of results of activity of enterprises in the context of resource constraints. Revealed and formulated priorities and the principles of diagnosing production-economic, financial-economic, innovation and investment and system-universal activity of production and economic systems, which are detailed with basic provisions of the theory of systems and structural-informational theory of reliability of complex systems.

Keywords: economic diagnosis; the impact of activities of enterprises; assessment criteria-forecasting.

Постановка проблеми. Ключовим фактором забезпечення збалансованості та надійності функціонування підприємств в Україні є нагальна необхідність ідентифікації об'єктивних вимірів результативності їхнього функціонування в умовах ресурсних обмежень і постійного нарощення суспільно-політичних загроз українському державотворенню. Вирішити зазначене завдання стає можливим лише за

наслідками проведення економічної діагностики діяльності виробничо-економічних систем. Слід зважати на те, що економічна діагностика – це процес розпізнавання й обґрунтованого визначення усього переліку загроз і кризових явищ у діяльності підприємства, реалізованих за урахування: а) вимірів локальних, поточних і стратегічних змін; б) цільності залежності внутрішнього та зовнішнього середовища функ-

ціонування; в) параметрів структурно–динамічних зрушень в межах операційної системи та результатів провадження підприємницької діяльності [1].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Зазначимо, що теоретичним, прикладним та методологічним аспектам вирішення проблем щодо забезпечення об'єктивності та результативності провадження діагностики діяльності промислових підприємств присвячено праці вчених–економістів О.М. Алімова, О.І. Амоші, А.І. Белової, В.В. Микитенко, М.Г. Чумаченко, С.М. Шкарлета та інших (окремий доробок представлено у наукових працях [2–7]). Проте система ідентифікація вимірів результативності функціонування виробничо–економічних систем та адекватності реалізації функціоналів із управління їхнім розвитком потребують подальшого дослідження і розвитку за урахування сучасних умов функціонування підприємств при постійному нарощенні загроз і ризиків українському державотворенню.

Мета статті. Основними завданнями провадження економічної діагностики діяльності підприємств є: системне оцінювання результативності виробничо–господарської діяльності за кілька періодів; виявлення факторів, які позитивно чи негативно вплинули на неї; визначення параметрів динамічної та фінансової стійкості підприємства, у цілому чи окремих аспектів його платоспроможності, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості, зокрема [8].

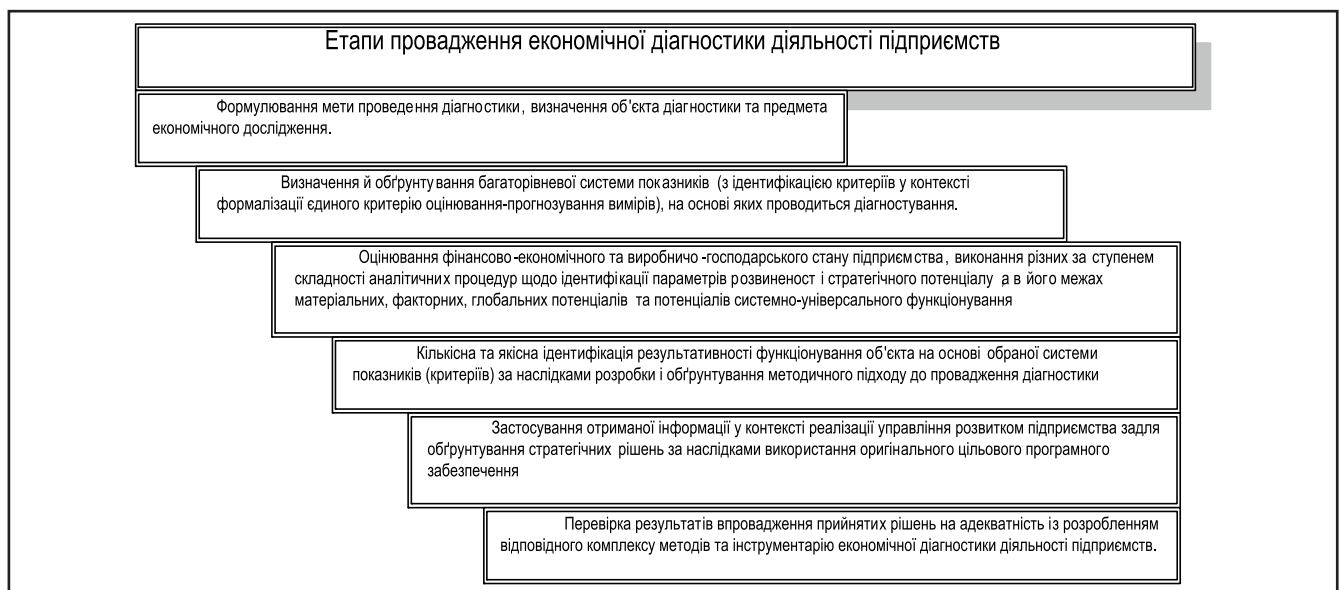
Тому з огляду на приведені метою статті є формування оптимізаційного складу принципів провадження економічної діагностики підприємств та прикладного інструментарію її реалізації. Зазначене передбачає розроблення та обґрунтування теоретико–методичних засад економічної діагностики задля об'єктивізації та інкорпорації до загальної системи аналізу виробничо–господарської діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Необхідно підтвердити, що, як відомо й доведено у джерелах [3–4], основними принципами провадження процедур з економічної діагностики діяльності підприємств – забезпечення й добір відповідного інструментарію, що дозволить: інтегрувати останній

на науковій основі у систему прогнозно–аналітичної оцінки, яку використовують суб'єкти управління; комплексно й системно здійснювати оцінювання–прогнозування базових показників; отримати об'єктивну оцінку за наслідками перманентного моніторингу стану і перспектив трансформації виробничо–економічної системи; своєчасно отримувати та використовувати економіко–статистичні свідчення задля прийняття ефективних стратегічних рішень.

Об'єктивним є підтвердити, що визначеність процедур і завдань щодо провадження економічної діагностики є близькими до цільових функціоналів економічного аналізу (останній встановлює кількісне значення параметрів, виявляє відхилення різних показників від норми). Однак діагностика діяльності підприємств більшою мірою орієнтована на пізнання сутності та змісту економічних протиріч і відносин, де основну увагу приділяється інтерпретації тих чи інших виробничо–господарських та економічних результатів. Звідси можна стверджувати, що діагностування, безумовно, містить у собі також й усі процедури економіко–статистичного аналізу. Таким чином, засвідчено, що, враховуючи усталений порядок провадження діагностичного дослідження, можна запропонувати удосконалений склад і перелік етапів (див. рис.), який складається з шести складноорганізованих фаз діагностування.

Засвідчено, що в економічній діагностиці зазвичай використовуються такі методи, прийоми та способи її реалізації. Так, зокрема, задля виявлення і визначення проблеми застосовують спостереження, вивчення наданих у розпорядження документів, самодіагностику, фотографію робочого дня, хронометраж [9]. Поряд із вказаним широкого застосування набув SWOT–аналіз результатів виробничо–господарської діяльності у контексті ідентифікації конкурентних переваг виробничо–економічних систем, який дозволяє виявити й структурувати сильні та слабкі сторони підприємства, а також потенційні можливості і загрози [10]. Слід вказати і на те, що результативними з огляду використання у практиці господарювання є методи експертних оцінок (Дельфі, круглий стіл, інтерв'ю, експертне опитування, мозковий штурм, метод сце–

Етапи провадження економічної діагностики результатів діяльності підприємств

Авторська розробка.

наріїв, метод середньозважених оцінок, ділова гра, японський метод «ринги»). Їх застосовують зазвичай у випадках, коли для суб'єктів управління вирішення поставленого науково-прикладного завдання параметричними методами є неможливим [1]. У контексті визначення й обґрунтування пріоритетів цілеорієнтованого розвитку підприємств корисними для використання є процедури моніторингу (спрямовані на постійне, систематизоване, детальне, поточне спостереження за фінансово-господарським станом підприємства [3]).

Автори статті підтримують і вважають за доцільне застосовувати в економічній діагностиці [4, 5]: а) діаграми Ісікави «Діаграма причин і наслідків», що дозволяє виявити і всебічно оцінити всі можливі причини виникнення проблеми; б) діаграми Паретто, які застосовують задля об'єктивізації вимірів відносної важливості організаційно-економічних проблем або умов з метою вибору відправної точки для вирішення проблем, простежити за результатом чи визначити причини проблеми; в) метод порівнянь (або аналогій), що дозволяє охарактеризувати одне явище через інше, а також оцінити діяльність підприємства, визначивши реальні відхилення від планових показників, установивши їхні причини та виявивши внутрішні резерви.

Поряд із зазначеним суб'єкти управління, які опікуються питаннями цілеорієнтованого розвитку підприємств, застосовують при провадженні економічної діагностики [10]: а) балансовий метод, що припускає об'єктивне зіставлення взаємозалежних показників господарської діяльності з метою з'ясування та виміру їхнього взаємного впливу, а також визначення резервів підвищення ефективності виробництва і виявлення «вузьких місць» у вирішенні окремих питань; б) бенчмаркінговий метод ідентифікації, за яким порівнюються характеристики конкретного об'єкта і еталонного; в) економіко-математичні методи оцінювання-прогнозування базових показників, що дозволяють вирішити завдання з економічного оцінювання досліджуваного об'єкта за використання положень теорії ймовірності, математичної статистики, теорії масового обслуговування та структурно-інформаційної теорії надійності функціонування складних систем [11].

Висновки

Певним чином підсумовуючи результати науково-прикладного дослідження, підтвердимо, що у статті сформульовані умови утворення сучасної процедури діагностики діяльності підприємств. При цьому засвідчено, що провадження останньої задля забезпечення результативності має передбачати реалізацію шести складноорганізованих етапів та обґрунтування відповідної системи показників і об'єктивного методичного підходу до їхнього обчислення. Поряд із цим авторами засвідчено, що необхідно мати відповідний перелік методів задля ідентифікації масштабу розвиненості підприємств, що забезпечить надалі результативність управління їхньою динамічною стійкістю. Зазначене забезпечить формування та добір оптимізаційного складу засобів, способів і важелів впливу у контексті набуття виробничо-економічними системами ознак резистентності до загроз і ризиків збалансованості та надійності функціонування. Виконання цих умов, врахування принципів та розробленого перелі-

ку етапів провадження економічної діагностики і уможливить формування і реалізацію на практиці господарювання нових форм організації та цільового управління розвитком підприємств різних форм власності в умовах ресурсних обмежень і постійного нарощення суспільно-політичних загроз українському державотворенню.

Список використаних джерел

1. Микитенко В.В. Формування потенціалу соціально-економічних та організаційних змін: Монографія [Текст] / [Алимов В.О., Ігнат'єва І.А., Микитенко В.В. та ін. / за заг. ред. д.е.н. В.В. Микитенко]. – К.: РВПС України НАН України та КНУТД МОН України, Вид-во ПП. Вишемирський, 2010. – 875 с.
2. Алимов О.М. Стратегічний потенціал – сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку [Текст] / О.М. Алимов, В.В. Микитенко // Продуктивні сили України, науково-теоретичний економічний журнал. – Київ: Вид-во РВПС України НАН України, 2006. – № 1 – С. 135–151.
3. Амоша О.І. Структурні трансформації економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: монографія [Текст] / О.І. Амоша, М.Г. Білопольський, В.В. Микитенко та ін. – Інститут економіки промисловості НАН України, THEU МОНмолодьспорту України. – Тернопіль: Економічна думка THEU МОНмолодьспорту України, 2011. – 848 с.
4. Микитенко В.В. Агрегована оцінка та проектування стратегічного потенціалу промисловості [Текст] / В.В. Микитенко // Соціально-економічні напрями розвитку регіонів в контексті сучасних процесів міжнародної інтеграції. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених. – Херсон: ХНТУ МОН України, Вид-во ПП Вишемирський В.С. – 2006. – С. 84–90.
5. Шкарлет С.М. Чинники генерування результативності технологій управління забезпеченням економічної безпеки у промисловості [Текст] / В.В. Микитенко, С.М. Шкарлет // Тріада національного відродження: наука – освіта – виробництво: Збірник наукових праць. / [О.М. Алимов, О.О. Демешок, С.М. Шкарлет та ін.]; за науковою ред. д.е.н., проф. В.В. Микитенко. – Вип. 2. – Київ, МНТУ ім. академіка Ю. Бугая, Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2012. – 144 с. [С. 11–16].
6. Регион в условиях роста открытости национальной экономики: Монографія [Текст] / Н.Г. Чумаченко, Л.Г. Червова, Л.М. Кузьменко, Р.В. Кузьменко та ін.]. – Донець: Изд-во Института экономики промышленности НАН Украины, 2010. – 459 с.
7. Белова А.І. Система стратегічного управління реструктуризацією підприємств: цілі, проблеми та перспективи: Монографія [Текст] / А.І. Белова. – Київ: КНУБА МОН України, Вид-во Вишемирський В.С., 2014. – 294 с.
8. Белова А.І. Управлінські інновації як головний чинник активізації та реструктуризації підприємств [Текст] / А.І. Белова, Ж.М. Крисько // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції: «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: збірник тез доповідей. – У 2-х частинах. – Ч. II. – Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет МОН України, вид-во «Економічна думка», 2010. – С. 318–320.
9. Барканов В.І. Засоби і методи системно-комплексного оцінювання-прогнозування параметрів стратегічного потенціалу сталого розвитку України [Текст] / В.В. Микитенко, В.І. Барканов // Соціальні аспекти розвитку регіонів України: [зб. наук. праць] / за наук. ред. д.е.н., проф. Г.Г. Савіної]. – Херсон, ХНТУ МОН України, Вид-во ПП Вишемирський В., 2010. – С. 127–139.

10. Микитенко В.В. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку: Монографія [Текст] / [Кіндзерський Ю.В., Микитенко В.В., Якубовський М.М. та ін.]; за наук. ред. к.е.н., с.н.с. Ю.В. Кінзерського; НАН України; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К.: Вид-во ІЕП НАН України, 2009. – 928 с.

11. Демешок О.О. Економічна безпека промисловості: цільовий функціонал та технології управління: Монографія [Текст] / Демешок О.О., Микитенко В.В. – Київ, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», МНТУ ім. академіка Юрія Бугая МОН України, 2012. – 650 с.

УДК: 339.138

В.А. ЧЕБОТАРЬОВ,

д.е.н., доцент, Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка

Вихідні науково-теоретичні засади забезпечення перспективного розвитку агропродовольчого комплексу та зміст його маркетингової складової

Обґрунтовано пропозиції щодо розробки моделі забезпечення перспективного розвитку агропродовольчого комплексу України з визначенням сутності його етапів та необхідних заходів маркетингового супроводу.

Ключові слова: агропродовольчий комплекс, модель, перспективний розвиток, етап, маркетинг.

V. A. CHEBOTAROV,

д.э.н., доцент, Луганский национальный университет им. Тараса Шевченко

Исходные научно-теоретические основы обеспечения перспективного развития агропродовольственного комплекса и содержание его маркетинговой составляющей

Обоснованы предложения по разработке модели обеспечения перспективного развития агропродовольственного комплекса Украины с определением сути его этапов и необходимых мер маркетингового сопровождения.

Ключевые слова: агропродовольственный комплекс, модель, перспективное развитие, этап, маркетинг.

V. CHEBOTAROV,

doctor of Economic Sciences Associate Professor, SI Luhansk Taras Shevchenko National University

Originals of scientific and theoretical basis of provision of prospective development of agrofood complex and the content of its marketing component

Grounded proposals to develop a model of scientific support of perspective development of agrofood complex of Ukraine with determining the essence of its phases and the measures of necessary marketing provision.

Keywords: agrofood complex, model, prospective development, phase, marketing.

Постановка проблеми. Формування ринкової економіки об'єктивно зумовлює необхідність опрацювання її маркетингових аспектів. Більш того, світовий досвід свідчить, що досягнення соціально орієнтованого рівня розвитку ринкової системи господарювання розробку маркетингових питань містить в якості одних з визначальних передумов. При цьому маркетинг набуває першочергового значення в науковому забезпеченні перспективного розвитку саме стратегічно важливих секторів економіки.

Агропродовольчий комплекс (АПК) України традиційно був, є і буде тим сектором національного господарства, який найбільшою мірою формує умови соціально-економічної стабільності в країні та виступає одним з її головних конкурентних чинників у системі міжнародного поділу праці.

Отже, постає важлива теоретико-методологічна, практична та інституціональна проблема опрацювання маркетингової складової наукового забезпечення перспективного розвитку вітчизняного АПК.

Тематика забезпечення перспективного розвитку агропродовольчої сфери загалом українськими вченими розглядається як одна з першочергових для вітчизняної науки. Протягом останніх десятиріч у цьому відношенні здійснено низку фундаментальних різнопланових розробок [1–7]. Уже

напрацьовано достатньо продуктивні підходи щодо реального запровадження маркетингу в господарську практику підприємницьких формувань агропродовольчої сфери [8, 9].

Разом із тим маркетингові питання забезпечення саме перспективного розвитку АПК не набули системних досліджень і дана проблема, як правило, залишається поза увагою авторів країн пострадянського простору.

Мета статті полягає в обґрунтуванні принципіального підходу щодо визначення теоретико-методологічних і науково-практичних засад забезпечення перспективного розвитку АПК України та виокремленні місця і ролі маркетингової складової розвитку даного сектору національного господарства.

Виклад основного матеріалу. Опрацювання загально-теоретичних, емпіричних та інституціональних складових функціонування вітчизняної агропродовольчої сфери, а також узагальнення світового досвіду державного й наддержавного регулювання агробізнесу, дає підстави висунути принципову модель забезпечення перспективного розвитку АПК України та визначити її маркетинговий зміст. В укрупненому групуванні така модель містить наступні етапи та систему відповідних заходів регуляторної політики, спрямованих на її науково-практичний супровід (див. рис.).